
УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ І КОНТРОЛЬ: ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

*Даніїл Баканов,
здобувач I курсу другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності «Облік і оподаткування»
Науковий керівник: **Світлана Сирцева**,
кандидат економічних наук,
доцент кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ ВИТРАТ НА ЗБЕРЕЖЕННЯ МАЙНА ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

В умовах посилення економічної нестабільності та зростання ризиків господарської діяльності забезпечення економічної безпеки підприємства набуває особливої актуальності [1]. Вагомою її складовою є збереження майна, яке формує матеріальну основу функціонування суб'єкта господарювання та безпосередньо впливає на фінансову стійкість і результати діяльності. У цьому контексті суттєвого значення набувають витрати на збереження майна підприємства, пов'язані з охороною активів, технічним обслуговуванням і ремонтом, страхуванням, протипожежними заходами та іншими інструментами захисного характеру.

Зазначені витрати є об'єктивно необхідними, проте потребують системного контролю з метою забезпечення їх економічної доцільності, результативності та відповідності реальному рівню загроз. За відсутності належно організованої системи внутрішнього контролю такі витрати можуть набувати нераціонального характеру, що призводить до зростання непродуктивних витрат, зниження ефективності використання ресурсів і, як наслідок, погіршення рівня економічної безпеки підприємства.

Незважаючи на значну увагу науковців і практиків до проблем внутрішнього контролю та економічної безпеки, низка питань, пов'язаних із контролем витрат на збереження майна, залишається недостатньо розробленою. Передусім це стосується формалізованості контрольних процедур, обмеження їх переважно перевіркою первинної документації та відсутності системного підходу до оцінки ефективності понесених витрат. У практиці господарювання внутрішній контроль часто не забезпечує своєчасного виявлення відхилень і потенційних загроз збереженню активів, що знижує його управлінську цінність.

Окремої уваги потребує проблема недостатньої інтеграції внутрішнього контролю витрат на збереження майна із системою управління економічною безпекою підприємства. Контрольні заходи не завжди пов'язані з оцінкою рівня ризиків активів та не враховують специфіку зовнішніх і внутрішніх загроз, що знижує результативність управлінських рішень і негативно впливає на загальний рівень економічної безпеки [2].

У зв'язку з цим актуалізується необхідність подальшого дослідження теоретичних і прикладних аспектів організації внутрішнього контролю витрат на збереження майна підприємства як дієвого інструменту підвищення його економічної безпеки.

Внутрішній контроль витрат на збереження майна доцільно розглядати як складову системи управління підприємством, спрямовану на забезпечення раціонального використання ресурсів, мінімізацію втрат та запобігання загрозам економічній безпеці. Його основне призначення полягає не лише у виявленні допущених порушень, а й у формуванні превентивних механізмів, що забезпечують збереження активів та ефективність понесених витрат [3].

Ефективність внутрішнього контролю значною мірою залежить від чіткого визначення об'єктів контролю та належної організації контрольних процедур. До основних об'єктів належать витрати на охорону майна, технічне обслуговування і ремонт, заходи протипожежної безпеки, страхування активів, а також інші витрати, пов'язані із забезпеченням їх фізичного та економічного збереження. Контрольні процедури мають бути зорієнтовані на перевірку обґрунтованості таких витрат, відповідності їх установленим нормам, умовам договорів і внутрішнім регламентам, а також на оцінку їх результативності з позицій мінімізації ризиків.

Важливим елементом внутрішнього контролю є оцінка ефективності витрат на збереження майна з урахуванням рівня загроз, характерних для конкретного підприємства. Застосування ризик-орієнтованого підходу дає змогу диференціювати контрольні заходи залежно від ступеня вразливості активів, концентруючи увагу на найбільш критичних об'єктах. Це сприяє підвищенню адресності контролю та раціоналізації використання фінансових ресурсів [3].

Організація внутрішнього контролю витрат на збереження майна передбачає чітке розмежування відповідальності між структурними підрозділами та посадовими особами, залученими до процесу управління активами. Визначення центрів відповідальності та встановлення контрольних повноважень створює передумови для підвищення дисципліни витрат і своєчасного реагування на виявлені відхилення. Водночас внутрішній контроль доцільно інтегрувати із системою внутрішнього

аудиту та управлінського аналізу, що забезпечує комплексний підхід до оцінки стану збереження майна.

Результати внутрішнього контролю витрат на збереження майна мають використовуватися як інформаційна база для прийняття управлінських рішень у сфері економічної безпеки підприємства. Своєчасне виявлення неефективних витрат, потенційних загроз і порушень сприяє розробленню коригувальних заходів, спрямованих на оптимізацію витрат і підвищення рівня захищеності активів.

Узагальнення результатів дослідження свідчить, що внутрішній контроль витрат на збереження майна є важливим елементом системи управління та дієвим інструментом забезпечення економічної безпеки підприємства. Раціональна організація контрольних процедур дає змогу не лише забезпечити цільове використання фінансових ресурсів, а й своєчасно виявляти та мінімізувати ризики, пов'язані з утратою, пошкодженням або неефективним використанням активів.

Таким чином, удосконалення внутрішнього контролю витрат на збереження майна доцільно розглядати як один із пріоритетних напрямів підвищення економічної безпеки підприємства, що формує передумови для зміцнення його фінансової стійкості та забезпечення сталого розвитку в умовах зростання господарських ризиків.

Список використаних джерел:

1. Grytsay O., Havran M. Accounting and analytical support for formation of enterprise economic security costs and their controlling process. *Economic and Engineering Measures*. 2020. Vol. 7. №1 pp. 75–83. <https://doi.org/10.23939/eem2020.01.075>.
2. Титенко Л. В., Богдан С. В., Мізіренко О. С. Управлінський внутрішній контроль в системі забезпечення економічної безпеки підприємства. *Економіка та суспільство*. 2018. Вип. 19. С. 1358-1363. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2018-19-202>.
3. Мірошник В. В. Бухгалтерський облік і внутрішній контроль витрат на збереження майна підприємства : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09. Житомир, 2014. 20 с.